OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Gäller för: Skaraborgs Sjukhus
Innehållsansvar: Carita Svantesson, (carli76), Hygiensjuksköterska
Granskad av: Magnus Olsson, (magol11), Servicetekniker
Godkänd av: Annette Trenge Jarlshammar, (anntr2), Utvecklingschef

Giltig från: 2026-08-17
Giltig till: 2028-01-13

Preoperativ helkroppsdesinfektion och helkroppstvätt

Förändringar sedan föregående version

Ersättning av Hibiscrub® till Hibiwash®.

Bakgrund och syfte

Ett operativt ingrepp innebär alltid en risk att drabbas av postoperativ sårinfektion. Det finns en rad olika åtgärder som är av vikt för att minimera detta. Infektionsrisken varierar inte bara på grund av typ och mängd bakterier som når såret utan också beroende av ingreppets art, operationsteknik, operationsmiljö, peroperativ antibiotikabehandling och patientens tillstånd före, under och efter operationen (1).

Avsikten med preoperativ helkroppsdesinfektion med klorhexidintvål är att reducera den mikrobiologiska floran på huden. Om detta leder till färre postoperativa infektioner är svårvärderat då studier visar på olika resultat. Det finns dock studier som påvisar ökad infektionsfrekvens om patogena bakterier finns på huden vid operationsstart (2, 3).

Syftet med rutinen är att ge rekommendation om preoperativ helkroppsdesinfektion och helkroppstvätt, samt ge information om utförande.

Förutsättningar

Före operationen ska patienten tvätta hela kroppen med flytande tvål och hårschampo eller med klorhexidintvål. Vid kirurgi där hudbakterier är en vanlig orsak till postoperativa infektioner och där infektioner kan få allvarliga konsekvenser, t.ex. ortopedisk kirurgi och implantatkirurgi, rekommenderas preoperativ helkroppsdesinfektion minst två gånger före operation.

Preoperativ helkroppsdesinfektion kan även tillämpas vid annan typ av kirurgi där hudsnitt läggs (3). Detta avgörs av Verksamhetschef efter riskanalys.

Förberedelser

- Informera patienten om varför och hur preoperativ helkroppstvätt/ helkroppsdesinfektion utförs (1). Vid helkroppsdesinfektion följs tillverkarens instruktioner för klorhexidintvål.
- Effekten av klorhexidin kan reduceras av vanlig tvål, schampo, hårbalsam och hudlotion som därför inte ska användas i samband med helkroppsdesinfektion.
- Smycken ska tas av innan dusch påbörjas.
- Rakning/hårborttagning vid och i närheten av operationsområdet ska inte ske inom en vecka före operation – små sår/hudskador där bakterier kan växa till uppstår ofta, vilket ökar risken för sårinfektion.
- Beakta att patienten kan behöva hjälp för att genomföra en korrekt helkroppstvätt/ helkroppsdesinfektion. Pall eller duschvagn kan behövas.
- Patientens medicinska tillstånd avgör hur duschen genomförs. Alternativt kan tvätt eventuellt utföras i sängen.
- Efter dusch används ren handduk, rena kläder och renbäddad säng.

Utförande

Genomförande helkroppsdesinfektion

Helkroppsdesinfektion påbörjas dagen före operation och fullföljs på operationsdagen. Kan detta inte följas bör det gå minst 2 timmar mellan duscharna.

- Utförs enligt tillverkarens instruktioner för klorhexidintvål.
- Efter dusch ska patienten använda en ren handduk, ta på rena kläder samt ha renbäddad säng.

Produkt

Klorhexidintvål 40 mg/ml = 4 % ex. Descutan® svamp eller Hibiwash® tvållösning. En fördoserad svamp kan underlätta och säkerställa att tillräcklig mängd klorhexidintvål används.

Akut kirurgi

Preoperativ helkroppsdesinfektion utförs i den utsträckning patientens tillstånd medger.

Uppskjuten operation

Ny operationstid

- inom 7 dagar – en ny dusch på operationsdagens morgon.
- efter 7 dagar – ny omgång preoperativ helkroppsdesinfektion med minst två duschar.

Vid överkänslighet/allergi mot klorhexidin

Patienten utför en vanlig dusch med flytande tvål och hårschampo i syfte att bli synligt ren, detta utförs kvällen innan eller på operationsdagens morgon. Efter dusch ska patienten använda en ren handduk, ta på rena kläder samt ha renbäddad säng.

Genomförande helkroppstvätt

Patienten utför en vanlig dusch med flytande tvål och hårschampo i syfte att bli synligt ren.

- Dusch utförs kvällen innan eller på operationsdagens morgon.
- Efter dusch ska patienten använda en ren handduk, ta på rena kläder samt ha renbäddad säng.

Akut kirurgi

Preoperativ helkroppstvätt utförs i den utsträckning patientens tillstånd medger.

Uppskjuten operation

En ny dusch enligt ovan.

Ansvar och avsteg

Linjechefer ansvarar för att denna rutin är känd och följs av alla medarbetare.

Verksamhetschef kan efter riskanalys besluta att frångå delar av rekommendationerna för vissa åtgärder och ingrepp. Lokala rutiner ska finnas som beskriver undantagen.

Medvetet avsteg från denna rutin dokumenteras i patientjournal om avsteg är kopplat till patient. Annan orsak till avsteg rapporteras i MedControl PRO eller i befintligt avvikelsehanteringssystem

Relaterad information

FASS Descutan (Kutan svamp 4 %) • FASS text | FASS Vård

FASS Hibiwash (Kutan lösning 40 mg/ml) • FASS text | FASS Vård

Vårdhandboken Preoperativ vård - Vårdhandboken

Arbetsgrupp

Annett Ekman Persson, Vårdhygien SKAS

Linda Hallberg, Maria Nelson, Vårdhygien SÄS

Marlene van Doesburg, Vårdhygien Sahlgrenska

Nathalie Allegra Högfeldt, Vårdhygien NU sjukvården

Källförteckning

1. Socialstyrelsen. Att förebygga vårdrelaterade infektioner. Ett kunskapsunderlag. [Internet] Stockholm: Socialstyrelsen; 2006 [citerad 29 december 2025] Hämtad från: https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/3692c757601b40eda5e49f890c2d11ca/att-forebygga-vardrelaterade-infektioner-ett-kunskapsunderlag-2006-123-12.pdf

2. Webster J och Osborne S. Preoperative Bathing or showering with skin antiseptics to prevent surgical site infection. Cochrane Database systematic Review. 2015;20(2). CD004985.

3. Tanner J et al. A fresh look at preoperative body washing. Journal of Infection Prevention. 2012; 13 (1): 11-15.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Skaraborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Carita Svantesson, (carli76), Hygiensjuksköterska

Granskad av: Magnus Olsson, (magol11), Servicetekniker

Godkänd av: Annette Trenge Jarlshammar, (anntr2), Utvecklingschef

Dokument-ID: SKAS9729-602154698-36

Version: 4.0

Giltig från: 2026-08-17

Giltig till: 2028-01-13